

Barcelona, Camp 2 de l'Argelès 5/11/1939

XIII Congrés
Coordinadora de Centres
d'Estudis de Parla Catalana

Exilis polítics **a l'època contemporània** (segles XIX i XX).

Territoris de partida, territoris d'acollida

La Jonquera, 4, 5 i 6 de novembre de 2022

Museu Memorial de l'Exili

La intenció del congrés és anar més enllà de l'exili provocat per la guerra civil del 1936-39 (que òbviament, per la seva importància històrica, hi serà tractat àmpliament) i analitzar també els anteriors i els posteriors a aquella data. Es tracta de constatar que l'exili ha estat una constant històrica no marginal ni en la nostra història ni en una dimensió internacional. L'àmbit territorial de referència són els territoris de parla catalana, ja sigui com a territoris que han patit un exili o bé, a la inversa, com a territoris que han acollit exilis forans durant l'etapa contemporània. Es donarà prioritat a les aportacions que adoptin una perspectiva de caràcter local/comarcal. Òbviament, en la mesura del possible, caldrà considerar també el paper dels territoris d'acollida on van anar a raure els exiliats.

Àmbits del congrés

Àmbit 1: Estudis locals

La dimensió local/comarcal té una importància historiogràfica molt rellevant en els estudis sobre els exilis polítics contemporanis (sobretot en els del període 1936-39). És un àmbit on es pot aspirar, en determinats períodes, a fer una recerca força exhaustiva, tant pel que fa a la xifra precisa d'exiliats/des, com pel que fa a la identificació personal de cadascun/a i, doncs, a la composició social i política d'aquell exili. Així, tenir un bon repertori de poblacions i comarques amb dades força completes ens permetria fer unes projeccions més precises sobre aspectes globals d'un exili determinat (com podria ser el del 1939), tant pel que fa a les xifres com a la composició social i política, o a la identificació personal dels exiliats/des.

Àmbit 2: Exilis polítics i culturals

L'exili polític fou cabdal en el desenvolupament dels esdeveniments que es produïren a l'interior, ja que s'establí (com en el cas de l'exili antifranquista) una dialèctica exili/interior que fou clau per al canvi polític. A l'exili hi anaren els dirigents i els quadres polítics i des d'allà es va fer propaganda activa per a la seva causa (llibres, opuscles, premsa...), se celebraren reunions, públiques i privades, dels grups exiliats, etc. L'estudi de grups, de personalitats, d'iniciatives i d'obres cabdals fetes en l'exili ens hauria de permetre, a ulls d'ara, poder veure la seva importància. El llegat de l'exili va ser, malgrat tot, molt ric.

Àmbit 3: Memòria, vestigis i oblits

Com s'ha preservat la memòria de l'exili? Quin paper hi han tingut els testimonis personals (orals i escrits) i les organitzacions i entitats col·lectives (grups, partits, sindicats, associacions culturals i cíviques de tota mena)? Quina fou la visió i la vivència dels mateixos exiliats sobre el seu exili? Quins vestigis queden de l'exili aquí i a fora? Quins llocs de memòria? Com es pot recuperar tot això? Es pot fer una anàlisi de gènere sobre el fenomen? Pensem que és ben clara la necessitat d'una institucionalització de la memòria de l'exili.

Programa

Divendres, 4 de novembre

- 16.00 h** Inauguració. Parlaments
- 16.20 h** Conferència d'obertura:
Jordi Font. Universitat Autònoma de Barcelona / Jordi Gaitx.
Historiador i arxiver / Miquel Serrano. Museu Memorial de l'Exili. "La recerca local sobre l'exili de 1939. Una aproximació"

Àmbit 1. Estudis locals

- 17.00 h** Ponència. Noemí Riudor. Universitat de Lleida. "L'exili de 1938 al Pallars Sobirà"
- 17.25 h** Ponència. Albert Planas. Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. "Els garrotxins als camps nazis"
- 17.50 h** Ponència. Maribel Ollé. Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. "Exili i deportació al Baix Llobregat, una història en construcció de l'emigració republicana de 1939"
- 18.15 h** Relatoria. Pau Vinyes. Tot Història Associació Cultural
- 18.55 h** Debat
- 19.40 h** Presentació de la biografia "Joan Sauret, tasca i esperança" d'Àlvar Llobet, historiador i periodista

Dissabte, 5 de novembre

Àmbit 2. Exilis polítics i culturals

- 10.00 h** Ponència. Gemma Caballer. Universitat de Barcelona. "1939: els refugiats de la Guerra Civil Espanyola a França, èxode i solidaritat"

- 10.40 h** Ponència: Marc Andreu. Fundació Cipriano Garcia / Juanma García. Arxiu Històric de CCOO de Catalunya. "Els exilis de l'antifranquisme (1963-1980): polítics, sindicalistes, activistes i religiosos"
- 11.20 h** Pausa - cafè
- 11.50 h** Relatoria. Pau Chica. Institut d'Estudis Comarcals de l'Alt Urgell
- 12.30 h** Debat

Àmbit 3.

Memòria, vestigis i oblits de l'exili

- 13.00 h** Ponència. Manel Santana. Universitat de les Illes Balears. "Els exilis de la guerra de Franco a les Illes Balears: de l'oblit a la reconstrucció d'un èxode gens insignificant"
- 13.40 h** Descans
- 16.15 h** Ponència. Jordi Escortell. Universitat d'Alacant. "Recuperar l'exili cultural republicà a Mèxic: el cas valencià"
- 16.55 h** Relatoria. Teresa Fèrriz. Universitat Oberta de Catalunya
- 17.35 h** Conferència de cloenda: Agustí Alcoberro. Universitat de Barcelona. "L'exili com a constant històrica dels Països Catalans"
- 18.15 h** Debat
- 18.45 h** Conclusions i cloenda

Diumenge 6 de novembre

Activitat complementària

Visita a espais de memòria de la Catalunya del Nord

Presentació de comunicacions

Es podran presentar comunicacions a qualsevol dels tres àmbits del congrés.

Terminis

22 de juliol, inscripció del títol de la comunicació i un resum de 1.000 caràcters

30 de setembre, lliurament del text sencer de la comunicació (màxim de 30.000 caràcters, incloses notes i un màxim de cinc imatges o gràfics)

Inscripcions, recepció de treballs i informació sobre el congrés

Inscripcions al congrés

L'assistència al congrés és lliure, prèvia inscripció. Aquesta modalitat no dóna dret al certificat d'assistència ni al lliurament de l'edició de les actes del congrés.

Per a formalitzar les inscripcions es pot descarregar la butlleta a:
www.ccepc.cat i www.irmu.org

Modalitats d'inscripcions

General: Amb dret a un exemplar de les actes, 50€.

Sense actes: 40€.

Reduïda: Membres dels centres d'estudis, socis de l'IEC i comunicants. Amb dret a un exemplar de les actes, 30€. Sense actes, 20€.

Organitza:

Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana

INSTITUT
RAMON
MUNTANER
*Fundació privada dels Centres
de l'Estudi de Parla Catalana*

Museu Memorial
de l'Exili

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Diputació de Girona

Diputació de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Indústries i Recerca en llengua catalana

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

FUNDACIÓ

JOSEP IRLA

FUNDACIÓ PRIVADA
MÚTUA CATALANA

Institut
d'Estudis
Catalans

Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana

c/ Carme, 47 (IEC) 08001 Barcelona · Tel. 933 248 585 ext. 131
ccepc@iec.cat · www.ccepc.cat · www.irmu.org